

Clypevs Theologiæ Thomisticæ

Continens Tractatus de erroribus Pelagianorum, de Gratia, de Iustificatione & Merito, de Virtutibus Theologicis, & quatuor Cardinalibus, ac de ineffabili mysterio Incarnationis

Gonet, Jean-Baptiste

Parisiis, 1669

Art. II.[!] An Verbum Divinum, ad suam subsistentiam, sanguinem, aliosque humores corporis Christi assumpserit?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77342](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77342)

seipso immediatè contemplantes, non appetunt ipsum cognoscere ex effectibus ab ipso productis, juxta illud Bernardi lib. 2. de considerat. cap. 2. *Creatura celi non indiget scalâ creaturarum ut ascendat in cælum, sicut creatura mundi; quid enim opus scalâ tenenti solium? Videt Verbum, & in verbo facta per Verbum.* Tum etiam quia cognitio Dei per creaturas non est impossibilis cum visione Dei ut est in se, neque excludit illam; sicut subsistentia Verbi est incompatibilis cum subsistentia propria humanitatis Christi, & illam expellit, vel ejus resultantiam impedit.

126. Similiter aliud exemplum de accidente separato non urget, quia accidens separatum non accipit aliquam formam continentem perfectionem inhzrentiæ, sed solum suspendit Deum inhzrentiam ad subjectum, supplendo concursum ipsius; unde per hoc non tollitur quin appetat inhzrentiam; sicut anima separata appetit conjunctionem ad corpus, neque ipsâ separatione satiatur. Christi verò humanitas, propriâ subsistentiâ carens, & ab illa separata, elevatur ad subsistentiam Verbi, eminenter continentem, tam in essendo, quam in terminando, totam perfectionem personalitatis propriæ, ut antea declaravimus.

127. Objicies tertio: In illud aliquid inclinatur naturaliter, à quo ex sola subtractione impediens, sine nova actione profuit, ut patet in gravibus & levibus, quæ naturaliter inclinantur in suos motus ad quos tendunt, subtracto impedimento: Sed in humanitate Christi, si dimitteretur à Verbo, naturaliter profueret propria subsistentia: Ergo naturaliter inclinatur ad illam.

128. Respondeo quod licet ea quæ sublato impedimento dimanant ab aliqua natura, in ea supponant naturalem inclinationem, seu appetitum in actu primo, hæc tamen naturalis inclinatio, seu appetitus innatus, non prorumpit in actum secundum, nec actu appetit illum terminum, quando possidet alium eminenter continentem quidquid est perfectionis in illo, ut patet exemplis supra adductis. Unde licet humanitas Christi habeat in se sufficiens principium, ut moveatur ad propriam subsistentiam, si dimittatur à Verbo; modo tamen de facto ad illam non movetur, nec tendit aut inclinatur actualiter, sed omnino quiescit in divina, per quam perfectè satiatur.

129. Dices, Natura humana se habet appetitum innatum ad propriam personalitatem, & quatenus est terminus complens ipsam naturam, & quatenus est forma quædam, seu modus ipsam informans: Sed divina personalitas supplet quidem vicem personalitatis creatæ, prout est terminus, non tamen prout est forma, vel modus: Ergo appetitus naturalis ad propriam personalitatem, non satiatur plenè & perfectè per subsistentiam increatam Verbi Divini.

130. Respondeo, quod humanitas per se primò appetit propriam personalitatem, in quantum est terminus complens ipsam; sed quia personalitas creatæ, ob suam imperfectionem, non potest esse terminus complens naturam, nisi informando, consequenter & secundariò appetit illam, in quantum est modus & forma. Cum ergo personalitas Verbi Divini, ob suam infinitatem & eminentiam, terminet humanitatem Christi, eamque compleat absque hac imperfectione formæ & modi, per illam perfectè satiatur inclinatio naturalis quam habet humanitas secundum se ad propriam personalitatem, in quantum est terminus, & modus illius. Sicut si quis appeteret me-

A dicinam solum propter sanitatem, & illi absque tali medicina per miraculum concederetur sanitas; non solum satiaretur in illo appetitus sanitatis, quæ per se erat intenta, sed etiam appetitus medicinæ, quæ non erat volita nisi propter sanitatem.

ARTICVLVS II.

An Verbum Divinum, ad suam subsistentiam, sanguinem, aliosque humores Corporis Christi assumpserit?

§. I.

Quibusdam præmissis, referuntur sententia.

Supponendum est primò, quod cum Christus sit perfectus homo & perfectus Deus, ut in Symbolo Athanasij Ecclesia profiteretur, omnia quæ ad integritatem & perfectionem humani corporis pertinent, à Verbo assumpta sunt; ac proinde certissimum est, carnem, ossa, & omnes partes organicas & integrantes corporis Christi, ad Divini Verbi subsistentiam fuisse assumptas; unde difficultas solum est de sanguine, aliisque humoribus ad consistentiam partium illarum, & ad vitam animalis conservandam necessariis; de spiritibus vitalibus, & animalibus, de lachrymis, sudore, saliva, & aliis excrementis, & tandem de dentibus, capillis, & unguibus, de quibus omnibus breviter hic dicendum est.

Supponendum secundò, in corpore humano duplicem sanguinem distingui, alterum nutrimentalem tantummodo, & alterum naturalem. Nutritionalis solum, est humor quidam sanguineus parùm decoctus & depuratus, qui veram sanguinis naturam nondum habet, quamvis in colore & aliis accidentalibus sit ei similis. Talis est qui proximè ex alimento aut ex chilo generatur, vel in hepate, vel in venis ducentibus ad hepar, quas Medici *Mesaraïcas* appellant; & hunc sanguinem sudasse aliquos refert Philosophus in libro de historia animalium. Sanguis vero naturalis est ille qui fit ex priori, per majorem decoctionem & elaborationem virtutis efformativæ sanguinis, residentis juxta Galenum in hepate, vel juxta Aristotelem, in corde, subindeque longè purior evadit, & consequenter veram formam substantialem sanguinis acquirit. Dicitur autem naturalis, quia licet ad totum animal alendum aliquo modo deserviat, tamen hoc munus non est ei adæquatum, sed ultra illud habet quod sit de integritate naturæ animalis.

Scio plerisque Recentiores extra Scholam D. Thomæ, non admittere illam sanguinis distinctionem. Verùm, præterquam quod D. Thomas quodlib. 5. art. 5. eam admittit expressè, ratio insuper illam suadet. Sive enim verus sanguis fiat in hepate (ut docent Medici) sive solum in corde (ut cum Aristotele asserunt Philosophi) certissimum est, saltem chilum in venis mesaraïcis atractum, antequam recipiatur in hepate, nonnullam habere sanguinis similitudinem, & tamen nondum ejus speciem & formam substantialem esse affecturum, subindeque nondum esse sanguinem naturalem, sed tantum nutrimentalem.

Nec obstant quæ Authores prædicti adversus doctrinam hanc objiciunt, nimirum hoc quod est unum sanguinem esse puriorem altero,

non essentialem, sed accidentalem duntaxat distinctionem arguere; atque adeo illum quem vocamus purè nutrimentalem, esse verum sanguinem, & tam benè de integritate animalis, quam alium. Hæc, inquam, non obstant, quia sanguis naturalis non habet utcumque majorem puritatem supra nutrimentalem, sed puritatem substantialem, causatam ex fortissima quadam concoctione, substantialiter ipsum transmutante.

135. Supponendum tertio, celebrem esse inter Philosophos & Medicos controversiam, an sanguis sit animatus, formâ vitali totius, aut diversâ, quæ vitalis non sit, informatus? Medici enim existimant illum non esse animatum, seu formâ vitali totius informatum. Philosophi verò docent sanguinem informari ab anima rationali, non secundum omnem gradum & perfectionem animæ, sed secundum gradum vegetativum. Unde Aristoteles 3, de historia animalium cap. 19. *Palpitat intra venas sanguis animalium omnium, & quandiu vita servatur, semper vivus animatur & fervet.* Sed quidquid sit de hac sententia, ut sanguis dicatur hypostaticè unitus Verbo Divino, sufficit quod ad integritatem humanæ naturæ pertineat, ut patebit ex infra dicendis. His positis.

136. Circa propositam difficultatem varia sunt Authorum placita, Durandus enim in 4. dist. 10. quæst. 1. negat ullum prorsus sanguinem à Verbo fuisse assumptum. Suarez verò è contra, Vazquez, & alij Recentiores, docent omnem sanguinem qui fuit in Christo, dum in corpore mortali viveret, fuisse subsistentem subsistentiâ Verbi Divini; non enim admittunt distinctionem illam sanguinis in nutrimentalem & naturalem, quam tradit D. Thomas quodlibeto citato. Thomistæ verò cum S. Doctore distinctionem illam sanguinis in nutrimentalem & naturalem agnoscunt, istum asserunt à Verbo fuisse assumptum, non verò illum.

§. II.

Hac sententia ut verior & probabilior eligitur.

Dico igitur: Sanguis corporis Christi, non quidem purè nutrimentalis, sed naturalis, hypostaticè Verbo Divino unitus est, sive ad ejus subsistentiam assumptus.

137. Prima pars conclusionis probatur: Illa duntaxat in corpore Christi, hypostaticè Verbo Divino unita sunt, sive ad ejus subsistentiam assumpta, quæ sunt de integritate substantiâ humanæ naturæ: Sed sanguis purè nutrimentalis, non est de integritate substantiâ humanæ naturæ: Ergo nec ad subsistentiam Verbi Divini assumptus fuit. Major est certa, si enim ut aliquid dicatur unitum hypostaticè, sufficiat (ut docent aliqui Recentiores) illud fuisse necessarium ad conservandam vitam corporis Christi, sequitur purum alimentum, antequam converteretur in partes talis corporis, hypostaticè Verbo Divino fuisse unitum, idque inutiliter; ad quid enim unio hypostatica cū Verbo Divino rei statim corrumpendæ? Minor verò probatur. Quod non est actu, sed tantum in potentia, pars humanitatis, non est de integritate substantiâ illius, ut constat: Sed sanguis purè nutrimentalis, non est actu, sed tantum in potentia, pars humanitatis; est enim purum alimentum, ut patet ex dictis in 2. suppositione: Ergo non est de integritate substantiâ humanæ naturæ.

138. Secunda pars conclusionis probatur primò ex SS. Patribus: Cyrillus enim in Epistola quæ lecta

Tom. IV.

fuit & approbata in Concilio Calcedonen si actione 1. dictum illud Ioannis, *Verbum caro factum est*, sic interpretatur, *Carnem & sanguinem assumpsit.* Et Clemens V I. extra *Unigenitus*, de pœnitentiis & remissionibus, asserit unam guttam sanguinis Christi, *propter unionem ad Verbum*, habuisse valorem infinitum, subindeque fuisse sufficiens pretium nostræ redemptionis.

Confirmatur ex locis Scripturæ in quibus redemptionis tribuitur sanguini Christi ut pretio condigno: 1. Petri 1. *Non corruptibilibus auro & argento redempti estis, sed pretioso sanguine agni immaculati.* 1. Joan. 1. *Sanguis Jesu Christi Filij ejus, emundat nos ab omni peccato.* & Apocal. 7. dicuntur Sancti dealbasse stolas suas in sanguine Agni. Denique insignis est locus Apostoli ad Hebræos 2. sic dicentis: *Quia ergo pueri communicaverunt carni & sanguini, & ipse similiter participavit eisdem.* Ubi æqualiter loquitur Paulus de participatione carnis & de participatione sanguinis: Ergo sicut caro Christi fuit hypostaticè unita Verbo, ita & ejus sanguis. Unde nullus ferè est Theologus, qui opinionem Durandi, ut erroneam, vel saltem ut temerariam, non damnet.

139. Probatum secundo eadem pars ratione fundamentali: Quidquid pertinet ad integritatem corporis humani, assumptum est ad subsistentiam à Verbo: Sed aliquis sanguis, nempe qui simpliciter est talis, sive naturalis, pertinet ad integritatem humani corporis: Ergo Verbum Divinum illum ad subsistentiam suam assumpsit. Major est certa, Verbum enim Divinum assumpsit ad suam subsistentiam corpus humanum, non mutilum, sed integrum, alias non esset verus & integer homo, quod est hæreticum. Minor verò (præterquam quod est D. Thomæ infra quæst. 54. art. 2. & Aristotelis 2. de partibus animalium cap. 2. & 1. de historia animalium cap. 1. nec non lib. 3. cap. 2. ubi refert sanguinem inter partes similes) probari potest insuper: Primò quia sicut elementa sunt actu partes magni universi, & ad ejus integritatem pertinent: ita quatuor humores, subindeque sanguis, sunt partes corporis hominis, qui est mundus quidam minor, cùm sanguis sit humidus & calidus, sicut aër; pituita frigida & humida, sicut aqua; flava bilis, seu cholera, calida simul & arida, sicut ignis; atra deniq; bilis, seu melancholia, frigescat & arefcat sicut terra.

140. Secundò, Sanguis aliquis, videlicet purior & subtilior, est organum atque instrumentum naturale quo mediante anima exercet in corpore plures operationes vitales, ut patet in motibus iræ, timoris, & gaudij: irascimur enim, quando prædictus sanguis fervet; timemus, dum contrahitur; & gaudemus, cùm diffunditur, propter quod Aristoteles 5. de generat. animal. cap. ultimo ait, spiritum animale (qui nihil aliud est quàm sanguis purior & subtilior) sic se habere in rebus à natura institutis, ut in arte fabrilis malleus & incus: Ergo sicut alia omnia organa corporis humani pertinent ad ipsius integritatem, ita & sanguis purus & subtilis.

141. Tertio, Sanguis in corporibus hominum resurrecturum futurus est, ut docent communiter Theologi & SS. Patres: Sed nullam aliam ob rationem id fiet, nisi quia sanguis ille est de integritate corporis humani; non enim hoc accideret, eo quòd sit necessarius ad nutritionem, cùm, teste Apostolo, corpus humanum resurrecturum, futurum sit spirituale, non animale, subindeque nutritionis nullo modo indigum. Unde idem Paulus 1. ad Corinth. 6. *Esca ventri, & venter escis: Deus un-*

Vuu

rem hunc & has destruet. Id est post resurrectionem, nullus erit escarum & ciborum usus, nullum ventris in illis dirigendis officium: Ergo &c.

143. Quartò, Tridentinum sess. 13. cap. 3. ait, *Corpus Christi esse sub specie vini, & sanguinem sub specie panis, & animam sub utraque, vi naturalis illius connexionis & concomitantia, quã partes Christi Domini, qui jam ex mortuis resurrexerunt, non amplius morituri, inter se copulantur.* Quibus verbis Concilium clarè supponit, sanguinem esse partem humanitatis, & connecti tanquam partem corpori.

144. Denique suaderi potest eadem pars conclusionis, ex absurdo & inconvenienti quod sequitur ex Durandi sententia: Si enim sanguis non fuit hypostaticè unitus Verbo, sive ad ejus subsistentiam assumptus, sequitur Verbum Divinum non esse per concomitantiam sub speciebus vini in Eucharistia, sicut est sub speciebus panis: Sed hoc est contra communem Theologorum sententiam, imò & contra definitionem Tridentini citati: Ergo &c. Sequela probatur: Illa dicuntur esse per concomitantiam in sacramento, quæ realiter & substantialiter conjunguntur cum termino primario conversionis sacramentalis: Atqui si Verbum non assumpsit sanguinem, non conjungitur termino primario conversionis substantiæ vini, scilicet sanguini: Ergo non est, etiam per concomitantiam, sub speciebus vini. Unde si Apostoli in triduo mortis Christi consecrassent, nullo planè modo juxta Durandi sententiam, ibi fuisset Verbum Divinum.

Addo quod, si sanguis non esset unitus Verbo, non posset propriè dici de vino consecrato, quod sit sanguis Christi, nec calix consecrationis, verè à Christo diceretur *Calix sanguinis mei*; nam *ly mei*, & *Christi*, appellant supra suppositum: At hæc non solum falsa, sed etiam à fide profus aliena sunt: Ergo &c.

§. III.

Solvuntur objectiones.

145. **O**bjicies primò: Verbum Divinum ea tantùm assumpsit quæ sunt de integritate corporis humani: At sanguis, quicumque ille sit, non pertinet ad integritatem humani corporis: Ergo non fuit assumptus à Verbo. Major patet ex supra dictis, Minor verò probatur multipliciter. In primis enim quod non est actu, sed tantùm in potentia, pars corporis humani, non pertinet ad ejus integritatem, ut constat; aliàs enim cibus in stomachum trajectus, etiam antequam verteretur in sanguinem, dici posset integrare corpus humanum: Sed sanguis, etiam ille quem naturalem dicimus, non est actu, sed tantùm in potentia, pars humani corporis, quandoquidem deservit nutritioni carnis, & aliarum partium solidarum: Ergo non pertinet ad integritatem corporis humani.

Secundò, Absurdum videtur dicere, quod animal ex suis partibus nutriatur: Id autem sequeretur, si sanguis, etiam ille qui perfectam decoctionem est jam assecutus, esset pars integrans corpus animalis; quandoquidem inservit, ut jam dixi, nutritioni aliarum partium: Ergo &c.

Tertiò, Sanguis quilibet est discontinuus à reliquis partibus, sicut enim aqua decurrens, propter suam fluxibilitatem, nequit continuari cum terra, quæ est inflexibilis; ita cum sanguis sit fluxibilis, aliæ verò partes corporis nullo modo fluxibiles, cum eis continuari non potest, subindeque

A nec habere cum ipsis rationem partis integrantis corpus humanum.

Quartò, Si sanguis sit de integritate corporis humani, sequitur ipsum contineri in Eucharistia sub speciebus panis, ex vi verborum consecrationis, & non solum per concomitantiam: Sed hoc non potest admitti: Ergo nec illud. Sequela Majoris manifesta videtur, ex vi siquidem verborum est in Eucharistia integrum corpus Christi, atque adeo omnis ejus pars. Minor etiam est certa, cum Tridentinum loco supra citato asserat sanguinem existere sub speciebus panis, solum per concomitantiam.

146. Verùm hæc parùm urgent, & nimis levia sunt, ut à communi Theologorum sententia discedere cogant. Unde respondeo, concessã Majori, negando Minorem, ad cujus primam probationem dico, quod sicut elementa in mundo majori, quamvis sint partes tantùm in potentia, & materia transiens respectu mixtorum, non propterea tamen desinunt esse partes in actu, respectu ipsius universi: ita in mundo minori, scilicet corpore humano, licet sanguis perfectus, qui est unum veluti ex ipsis elementis, comparatus cum aliis partibus perfectioribus quarum nutritioni inservit, sic tantùm pars in potentia, respectu tamen totius corporis, dicitur pars in actu. Et ratio hujus est, quia cum sit quid medium inter cibum & carnem, debet participare naturam utriusque, medium enim participat de utroque extremo, subindeque habere simul, quamvis respectu diversorum, rationem partis in actu, & rationem partis solum in potentia. Solutio est D. Thomæ in 4. dist. 44. quæst. 1. art. 2. quæstiunc. 2. ad 3. ubi pulchram illam proportionem quæ est inter elementa ad mundum comparata, & sanguinem collatum cum animali, luculenter expendit.

Ex hoc patet responsio ad secundam, licet enim absurdum sit dicere animal nutriri ex suis partibus, quæ ita sunt partes in actu, ut non habeant insuper rationem partis in potentia, sive alimenti; quales sunt caro, nervi, & ossa; possimus tamen absque absurditate dicere, hominem nutriri aliquà parte sui corporis, quæ non ita est pars in actu, quin simul habeat rationem partis in potentia, sive alimenti, qualis est sanguis, etiam purissimus.

Ad tertium dicendum quod licet sanguis non continuetur immediatè cum omnibus partibus corporis (in qua sensu intelligenda est propositio Aristotelis 2. de partibus animalium cap. 3. *Sanguis non est continuus carni*) benè tamen mediatè, habet enim quasdam partes crassiores, quas Medici *fibræ* vocant, quæ continuantur venis, & venæ carni.

147. Ad quartum, nego sequelam Majoris, & ad probationem ei subjunctam dico, ex vi verborum consecrationis panis, poni sub ejus speciebus corpus Christi cum omnibus suis partibus solidis, non verò cum fluidis, qualis est sanguis, & alij humores: verba enim consecrationis panis, non utrumque significant corpus Christi, sed per modum cibi, cui aptæ quidem sunt partes solidæ, non verò fluidæ, subindeque nec sanguis.

Objicies secundò: Si Verbum Divinum assumpsit sanguinem, sequitur Deum posse denominari sanguinem, sicut denominatur homo, ex hoc quod assumpsit humanam naturam: Sed hoc videtur absurdum: Ergo & illud.

148. Respondeo negando sequelam, quia cum sanguis non sit natura completa & totalis, sed incompleta, & ordinata ex sua natura ad aliam, inde

fit quod etsi fuerit assumptus à Verbo, Verbum tamen non possit denominari sanguis: sicut etiam ob eandem rationem, licet Verbum Divinum in triduo manserit unitum animæ & corpori separatis, non tamen propterea poterat denominari anima vel corpus, quia huiusmodi naturæ sunt incompletæ, & essentialiter ordinatæ ad complementum alterius, à quibus proinde Verbum Divinum denominationem non fortitur.

§. IV.

Aliud difficile argumentum solvitur.

148. **O**bjicies tertio: Quod Filius Dei semel assumptus, nunquam dimisit, ut habet commune Theologorum axioma, ex Damasceno desumptum: Sed Verbum Divinum aliquando dimisit sanguinem: Ergo nunquam illum assumptus. Minor probatur: Multum sanguinis sui in passione fusi reliquit Christus in terris ad consolationem fidelium: Sed talis sanguis in terris existens, non remanet hypostaticè unitus Verbo Divino: Ergo Verbum aliquando sanguinem dimisit. Minor est certa, ut constabit ex infra dicendis. Major verò patet ex Bulla Pij II. ad Abbatem S. Mariæ Xantonenfis diocesis, quam vidisse se ait Sylvester in Rosa aurea Tract. 3. quæst. 31. ubi Pontifex dicit veritati fidei non repugnare, asserere Redemptorem nostrum de sanguine in cruce effuso, ob ipsius passionis memoriam, partem aliquam in terris reliquisse. Accedunt narrationes innumeræ, quæ falsitatis omnes damnari ab homine cordato non possunt; & tamen ex iis superesse aliquam sanguinis à Christo fusi portionem (sub alia tamen quam sanguinis forma) fit extra dubium. Ejusmodi est quod rubor in plerisque instrumentis passionis Dominicæ adhuc cernitur. Qui rubor non est nudus color ex sanguinis aspersione relictus (nam qualitates secundæ non propagantur eo modo) sed vera sanguinis substantia, quæ primum instrumentis illis adhæsit, eisque affixa perseverat. Ut de spina facelli Regij Parisiensis, & de ferro lanceæ, olim Nurembergæ, nunc Romæ asservato; & de sacra sindone Taurinensi, ac vultu sancto Romano, sive linteo Veronicæ, referunt multi Scriptores. Et specialiter quoad sindonem Taurinensem declaravit Julius II. ruborem qui in ea nunc cernitur, esse reliquias sanguinis fusi; idemque de Veronicæ sudario habent qui de eo agunt, præsertim Bzovius anno 216. à num. 16. Favet etiam Nicephorus lib. 1. historię cap. 30. in fine, ubi dicit sanguinem & aquam ex latere Christi profusa, in vasculo quodam à Virgine & S. Joanne excepta & conservata fuisse. Sylvester etiam Tract. 1. Rosæ aureæ, ad Evangelium ferię 5. infra octavam Paschæ, scribit B. Mariam Magdalenam detulisse apud S. Maximinum ampullam vitream, in qua continentur quædam particule sanguinis Christi cum terra mixti, quas illa collegerat tempore passionis Christi, additque ebullientem in ea cerni sanguinem in die Parasceves, toto tempore quo legitur passio Christi; quod se vidisse testantur plerique à Patribus nostris, qui in insigni & Regio conventu San. Maximinensi (in quo ampulla illa magna cum religione servatur) commorati sunt, nobisque fuerunt conversari. Platina etiam in vita Leonis II. refert Pontificem illum profectum Mantuam ad visendum Christi sanguinem, qui tunc ob assidua miracula in magna veneratione erat, reque examinata, sanguinem illum ap-

Tom. IV.

A probasse; estque his temporibus tam certum, hunc sanguinem ex Christi corpore fluxisse tempore passionis ejus, ut Baronius ad annum 804. dixerit de hoc non esse amplius dubitandum. Tandem lib. 6. revelationum D. Birgitæ, B. Virgo his verbis eam alloquitur: *Cum tempus vocationis meæ instaret de hoc mundo, ego ipsam (scilicet præputij) sacram membranam commendavi S. Joanni custodi meo, cum sanguine illo benedicto qui remansit in vulneribus ejus, quando deposuimus de cruce &c.* Non potest ergo revocari in dubium, quin multe particule sanguinis Christi in passione fusi, extiterint, & adhuc extent in terris, ad consolationem fidelium, & ipsius passionis memoriam.

Respondet Valentia hæc disp. 1. quæst. 5. puncto 1. ad 3. has sanguinis particulas adhuc esse unitas Verbo, ac per consequens illud nunquam dimisisse quod semel assumptus.

C Sed hæc solutio est singularis, & omnino improbabilis; omnes enim Theologi negant sanguinem illum, si quis reperitur in terris, habere jam unionem hypostaticam cum Verbo. Et ratio est, quia illa pars remanens in terris jam non habet amplius ordinem ad humanitatem Christi, ut iterum sit pars ejus: non est ergo cur retineat adhuc unionem cum Verbo. Deinde, si illa pars eo quod aliquando habuerit unionem cum Verbo, deberet illam retinere, sequeretur carnem præputij Christi, si apud nos adhuc conservatur, non amisisse unionem ad Verbum; sequeretur etiam omnes partes materiæ, quæ aliquando in Christo unitæ fuerunt Verbo, & postea resolutæ ac perditæ sunt per sudorem & continuam actionem & repassionem caloris naturalis, debere adhuc manere unitas Verbo, quod nemo docet. Idem deberet dici de pilis, si aliqui ceciderunt per totam vitam ex capite vel corpore Christi; & de dentibus, si (ut alij infantes solent) eos mutavit in infantia vel pueritia. Demum ex hac solutione & doctrina Valentia, sequitur aliquam naturam hypostaticè unitam Verbo, esse adhuc in terris, & alibi quàm in cælo, & Eucharistia, quod non est concedendum.

D Respondent secundo plures ex nostris Thomistis, cum S. Doctore infra quæst. 54. art. 2. ad 3. illum sanguinem qui in pluribus Ecclesiis asservatur, esse sanguinem imaginis Christi, quæ à Judæis Beryti in Syria crucifixa, plurimum sanguinis dedit, qui ad varias Ecclesias deinde transfusus fuit, ut habet Martyrologium Romanum 9. Novembris, & latè Baronius anno Christi 765. qui similia de alijs imaginibus transfixis & sanguinantis refert anno 446. & 560. Tribuiturque hæc responsio S. Athanasio in libello de passione imaginis Dominicæ cap. 7. ubi post narratum Berytense miraculum, subduntur hæc verba: *Hæc est vera & vehementer credula ratio, de cruore lateris Domini nostri Salvatoris, qui profluxit de sancta imagine ejus, qua crucifixa est in Syria, in Beryto civitate. Hic est sanguis ille Dominicus, qui apud plerosque repertus esse dicitur, nec aliter estimandum est à verè Catholicis, præter id quod scribitur à nobis: quasi ex carne & sanguine Christi aliquid possit in mundo inveniri, nisi illud quod in ara altaris per manus Sacerdotum quotidie spiritualiter efficitur.*

E Verùm hæc solutio non potest applicari illis particulis sanguinis Christi, quæ asservantur in ampulla vitrea B. Mariæ Magdalene, cum illæ tempore passionis Christi, collectæ fuerint; nec

V u u ij

illis etiam quæ Mantuæ videntur, nam sanguinem illum non fuisse ex imagine Berytensi collectum, declaravit Leo III. ut habent Baronius anno 804. & Bellarminus lib. de Scripturis in Athanasio. Non potest etiam adaptari hæc responsio sanguini, qui in sacra sindone Taurinensi, in Veronice sudario, in spina facelli Regij Parisiensis, & ferro lanceæ Romæ asservato, aliisque instrumentis passionis Dominicæ adhuc cernitur. Unde D. Thomas quodlib. 5. art. 5. sic ait: *Sanguis autem Christi qui in quibusdam Ecclesiis ostenditur, dicitur ex quadam imagine Christi percussæ miraculose fluxisse, vel etiam alias ex corpore Christi.* Quibus ultimis verbis innuit, remanere in terris sanguinem qui verè è corpore Christi manavit, & non tantum illum qui ex imagine illa miraculosa fluxit. Quod verissimum puto, sive author prædictæ narrationis, & libri illius de passione imaginis Dominicæ, fuerit magnus Athanasius, ut communiter creditum est, & refert Surius ad 9. Novembris, nec ineffaciter confirmat ex nostris P. Franciscus Combesius, in notis ad miraculum imaginis Christi, Constantinopoli in puteum missæ: sive alius quidam Athanasius junior, ut opinatur Baronius ad annum 765. probatque ex eo quod Athanasius Episcopus Alexandrinus, anno Christi 372. mortuus sit, & miraculum Berytense anno 765. contigerit.

353. Respondent tertiò alii ex nostris Thomistis, particulas illas sanguinis, quæ in variis Ecclesiis asservantur, aut in instrumentis Dominicæ passionis cernuntur, non esse partes sanguinis naturalis à Verbo assumpti, sed sanguinis purè nutrimentalis, quem à Verbo non fuisse assumptum supra diximus: huic tamen sanguini debet adorationem latræ, propter contactum sanctissimæ ejus humanitatis: sicut etiam cruci ob eandem rationem idem cultus latræ exhiberi solet.

354. Sed hæc etiam solutio displicet, unde enim constare potest, tot particulas sanguinis, quæ in pluribus Ecclesiis asservantur, & ex variis corporis Christi partibus manarunt, non fuisse nisi ex nutrimentali? præsertim sanguinem illum quo Longini lancea perfusa fuit, & qui postea ab ipso Mantuam delatus est; cum enim sanguis ille esset circa cor, qui, juxta Philosophos, est officina sanguinis naturalis, valdè credibile est, illum fuisse naturalem, & non purè nutrimentalem. Maximè quia primus sanguis qui videtur egredi de corpore, quando fit divisio, est sanguis nutrimentalis: ille verò ex ultimo vulnere quod Christus in cruce recepit egressus est. Addo quod, valde probabile est, tempore passionis, nihil, aut saltem parum sanguinis nutrimentalis fuisse in Christo Domino; quia per copiosissimum illum sudorem sanguineum, quem ante passionem habuit, totum ferè sanguinem nutrimentalem exsudavit; & si aliqua illius reliquia remanserunt, eas tempore illo intermedio inter sudorem & passionem concoxit, & in sanguinem naturalem convertit, ut rectè observavit Cajetanus infra quæst. 54. art. 2.

355. Dicendum ergo est, sanguinem illum Christi, qui Mantuæ, & apud S. Maximinum asservatur, nec non illum qui in sacra sindone Taurinensi, & Bisantina, in Veronice sudario, in spina facelli Regij Parisiensis, & ferro lanceæ, Romæ, aliisque instrumentis Dominicæ passionis adhuc cernitur, esse naturalem & perfectum, non verò purè nutrimentalem & imperfectum; non enim necesse est, omnem sanguinem naturalem à Christo in

A passione fufum, fuisse ab eodem resurgente reasumptum; cum enim tota quantitas sanguinis quem Christus in passione fudit, non esset necessaria ad integritatem & perfectionem humanæ naturæ, in resurrectione tota resumenda non fuit, sed potuit modica aliqua portio illius relinqui in terris, ad consolationem fidelium, & memoriam passionis Christi, ut declaravit Pius II. supra relatus. Eum tamen Christi sanguinem hîc ad nostram consolationem relictum, non amplius persistere unitum Verbo, sicut antea fuerat, ut supra contra Valentiam ostensum est, & patet ex doctrina D. Thomæ in 3. dist. 2. quæst. 2. art. 1. assertantis ea tantum semel à corpore Christi separata, retinuisse unionem hypostaticam, quæ denno ejus corpori conjugenda erant, eò quod ita necessarium esset ad veritatem humanæ naturæ, ejusque integritatem Christo, redivivo vendicandam. Unde tritum illud axioma ex Damasceno desumptum, *quod Filius Dei semel assumpsit, nunquam dimisit.* intelligi debet de partibus integris, ut ex ipso Damasceno aperte colligitur, & non de earum particulis, & maximè de illis quæ non sunt necessarie ad integritatem corporis Christi resurgentis. Eodem modo intelligendus est S. Thomas, dum infra quæst. 54. art. 2. ad 3. docet quod totus sanguis qui de corpore Christi fluxit, in corpore Christi resurrexit; hoc enim verificatur de toto illo sanguine, qui fuit necessarius ad integritatem humanæ naturæ, secus verò de illo qui in statu resurrectionis ad integritatem humanæ naturæ in Christo necessarius non fuit; talem enim sanguinem in corpore Christi non resurrexisset, aperte colligitur ex eodem S. Doctore quodlib. 5. art. 5. ubi asserit sanguinem Christi qui in quibusdam Ecclesiis ostenditur, ex corpore Christi fluxisse: Non ergo juxta illius doctrinam, omnis omnino sanguis qui de corpore Christi fluxit, in corpore Christi resurrexit (quandoquidem aliquid illius remansit in terris, & in quibusdam Ecclesiis ostenditur) sed tantum ille qui ad integritatem humanæ naturæ in Christo resurgente necessarius fuit.

§. V.

Corollaria præcedentis doctrinæ.

E X dictis inferes primò, tres alios humores, scilicet pituitam, choleram, & melancholiam, fuisse assumptos à Verbo, eodem propè jure quo sanguinem: pertinent enim ad humanæ naturæ veritatem, seu integritatem, & per se requiruntur ad convenientem statum corporis, magnamque usum habent ad bonum esse, & ad operationes animalis, unde reperientur in rediivis beatorum corporibus; imò passim videntur comprehendendi nomine sanguinis, quia commiscentur cum vero & propriè dicto sanguine, & unam totalem massam constant, quæ à principaliori humore denominatur sanguis.

Inferes secundò, Verbum Divinum assumpsisse etiam spiritus vitales & animales, quia hujusmodi spiritus sunt radij quidam sanguinis purissimi, & maximè defecati, ut docent Philosophi in libris de anima, & pertinent etiam ad integritatem humani corporis, robur enim & firmitatem illi præstant, agileque reddunt ad vitales operationes, & sine illis corpus est valde debile, & quasi exanime, unde Theologi docent illos debere resurgere in corporibus gloriosis; & licet non sint adeo consistentes, sicut sanguis & alij humores, sed brevi eva-

neſcant & corrumpantur, habent tamen ſufficientem conſiſtentiam, ut uniti eſſe poſſint Verbo, quandiu durant.

158. Inferes tertio, lacrymas, ſudorem, ſalivam, & alias ſuperfluitates, & excrementa humani corporis, non fuiſſe hypoſtaticè Verbo unita, quia nec informantur in homine animà rationali, nec ad integritatem humani corporis pertinent, unde non remanebunt in corporibus glorioſis.
159. Inferes quarto, dentes fuiſſe Verbo Divino perſonaliter unitos; illi enim, juxta communem Philoſophorum ſententiam, informantur ab anima rationali, & ad integritatem corporis humani pertinent.

160. Inferes quinto contra Vazquem, etiam ungues, & capillos, fuiſſe hypoſtaticè Verbo unita: Nam illud omne aſſumpſit Verbum Divinum ad ſuam ſubſiſtentiam, quod ad integritatem corporis humani pertinet, tales ſunt ungues & capilli: Primo quia omnes homines cum capillis & unguibus reſtrecturi ſunt, ut docent communiter Theologi, poſt D. Hieronymum in cap. 10. Matthæi, Auguſtinum de civit. lib. 22. cap. 19. & in Enchiridione cap. 88. Nulla autem appareat ratio propter quam id fieri debeat, niſi quia pertinent ad integritatem corporis humani.

Secundò, In Sacramento Eucharistiæ ſub ſpeciebus panis continetur corpus Chriſti, cum capillis & unguibus, ut concedit Vazquez, non verò chylus quem in ſtomacho habuit Chriſtus tempore cœnæ, quando panem & vinum in ſuum corpus & ſanguinem ſubſtantialiter convertit. Nulla autem appareat ratio propter quam id fieri debeat, niſi quia chylus non eſt de integritate corporis humani, bene tamen ungues & capilli.

Tertio, Capilli & ungues informantur animà rationali, ſicut oſſa, ut docet expreſſè Divus Thomas in 4. diſt. 44. quaſt. 1. art. 2. quaſtione 2. ad 3. cujus rationem dat, quòd cum capilli & ungues inſtituta ſint à natura ad conſervationem aliarum partium, capitis ſcilicet & manuum ac pedum, ſicut folia ad cooperimentum & conſervationem fructuum; quemadmodum folia in arboribus vivunt, & ab intrinſeco nutriuntur (quod ex organizatione, & venarum diverſitate quæ gaudent, conſtat) ſubindeque informantur animà totius arboris; ita capilli & ungues, propter eandem rationem, debent informari animà rationali in homine, ſaltem ſecundùm eſſe vegetativum: Ergo cum anima non informet niſi partes quæ ſunt de integritate corporis viventis, ungues & capilli pertinent ad illam, & conſequenter ad ſubſiſtentiam divinam à Verbo aſſumpti ſunt.

§. VI.

Aliud corollarium notatu dignum.

161. Ex dictis etiam colligitur, ſanguinem Chriſti, non ſolum dum erat in corpore Chriſti viventis, ſed etiam in triduo mortis, in quo manſit ſeparatus à corpore, fuiſſe hypoſtaticè unitum Verbo Divino.

Patet hoc corollarium ex Clemente VI. in extravag. *Knigenius* ſuprà citata, ubi loquens de ſanguine Chriſti pro nobis in cruce effuſo, ait unius guttam, propter unionem ad Verbum, fuiſſe ſufficientem pretium noſtræ redemptionis. Refertur etiam in directorio Inquiſitorum 2. part. quaſt. 10. num. 1. quòd cum idem Pontifex informatus fuiſſet per Nicolaum Roſelli, Ordinis

A Prædicatorum, in partibus Aragóniæ & Catalonia Inquiſitorem, quod quidam Concionator Barcinonæ prædicaverat, ſanguinem Chriſti in paſſione fuſum, non fuiſſe unitum perſonaliter Chriſto in triduo mortis, mandavit per ſuas litteras patentes dicto Inquiſitori, ut talem articulum, ut erroneum, publicè revocari ac ſolemniter damnari præſtaret, quod & fecit in Eccleſia Cathedrali Barcinonenſi. Cujus damnationis meminerunt etiam Sylveſter in *Rosa aurea* Tract. 3. quaſt. 31. & Ioannes Dominicus in ſuis quaſtionibus Evangelicis, in die Paſchatis, & alij.

Refert etiam Spondanus Tomo 2. continuationis, ad annum 1462. hoc eodem anno magnam motam eſſe quaſtionem inter Fratres Minores & Prædicatores, de ſanguine Chriſti in triduo paſſionis à corpore ſeparato, utrum divinitati unitus perſeveraverit? Cum enim apud Brixiam Jacobus Marcbianus, Ordinis Minorum, die Paſche ſermonem ad populum habens, inter cætera aſſeruiſſet, pretioſum Chriſti ſanguinem, dum triduo illo jacuit in terra ſparſus, indignum fuiſſe latræ cultu, quoniam fuſus, & à corpore Dominico ſeparatus, hypoſtaticam Verbi unionem protinus amiſſiſſet: Hoc audiens Inquiſitor heretica prævitiis, Ordinis Prædicatorum, illic Jacobo præcepit revocare tanquam erronea qua dixerat, & interim contrariam ſententiam per unum è ſuis prædicari fecit. Creſcente contentione, & ſchiſmate in populo factò, nec valente Epifcopo loci tumultum ſedare, res ad Apoſtolicam Sedem remiſſa eſt. Qua de re Pius II. eo tempore ſummus Pontifex, præſentibus Ordinum mandavit, doctiſſimos eorum Theologos ad Curiam mittere, quos in feſto Natalis Domini audivit diſputantes tribus diebus in palatio Apoſtolicò, præſentibus Cardinalibus, Epifcopis, ac divini & humani juris Doctõribus qui in curia erant. Denique poſt triduum, cum partes quæcumque voluiſſent, in medium produxiſſent, diſſoluto auditorio, Pium cum Cardinalibus, plerisque diebus rem tractaſſe: majorem partem ſententiam Prædicatorum approbaſſe, paucos cum Minoribus ſenſiſſe: Pium quoque in majori parte fuiſſe, ſed non eſſe viſum eo tempore decretum fieri declarationis, ne multitudo Minorum, cujus erat contra Turcos prædicatio neceſſaria, offenderetur, ac propterea in aliud tempus deciſionem referri placuiſſet. Quam tamen nunquam placuit decidere: ſed biennio poſt Ancona, dum eſſet navigaturus in Turcos, Calendis Auguſti 1464. die ante obitum 15. conſtitutionem edidit, qua, ad pacem inter illos Ordines, & in univerſa Eccleſia ſuper hac quaſtione conſervandam, ſtatuit nulli licere opinionem negantem ſanguinem Chriſti in triduo paſſionis à corpore ſeparatum, divinitati unitum permaniſſe, ut hereticam proſcribere, donec per Sedem Apoſtolicam quid in huiusmodi quaſtione ſentendum eſſet, definiatur. Hæc Spondanus.

C

D

E

162

163

ciebus vini, nisi propter unionem ad sanguinem, ut ex eodem Tridentino ibidem colligitur: Ergo sanguis Christi in triduo mortis mansit hypostaticè Verbo Divino unitus.

164. Confirmatur: Ideò corpus Christi & anima in triduo, adhuc disjuncta inter se, erant unita hypostaticè Verbo Divino, quia erant partes humanitatis ipsius, quam iterum debebant componere in Christo glorioso, ut communiter docent Theologi cum S. Thoma in 3. dist. 2. quæst. 2. art. 1. quæstionc. 3. ad 3. At etiam sanguis in passione fusus, erat pars humanitatis, quam iterum in Christo glorioso debebat componere, cum corpus Christi post resurrectionem deberet esse integrum & perfectum: Ergo sanguis in passione fusus, mansit in triduo Verbo divino hypostaticè unitus.

165. Ex quo facilè intelliges, cur sanguis Christi in circumfusione fusus non manserit Verbo Divino unitus, benè tamen ille quem in passione effudit; cum enim sanguis in passione fusus, à Christo reassumendus esset in resurrectione, propter integritatem sui corporis, debuit in triduo manere Verbo Divino unitus, sicut propter eandem rationem caro & anima tunc manserunt eodem unita: è contra verò cum sanguis in circumfusione fusus, non fuisset ab ipso reassumendus in resurrectione, utpote ad integritatem sui corporis minimè necessarius, non debuit post separationem à corpore, manere Verbo Divino hypostaticè unitus.

166. Idem cum proportione de præputio in circumfusione abscisso dicendum est, nam illud non fuisset unquam postea corpori Christi confertum, ac ne post resurrectionem quidem, constat tum ex revelatione S. Birgittæ, quam supra retulimus, tum ex variis narrationibus quæ de eo præputio, ejusve particula quapiam, certis locis nunc asseruata, circumferuntur in sacris historiis: Illud enim Romæ in Basilica Lateranensi, eo loco, què vocat *Sancta Sanctorum*, extare scribit Innocentius III. lib. 4. demyst. cap. 20. nihil tamen definire ausus. Gerfo part. 4. serm. in festo Paschæ, ait vulgo referri Christi præputium Parisiis in palatio, & Brugis (nempe per partes) asseruari. Rursus Franciscus Costerus meditatione 4. ex 50. quas de vita Deiparæ edidit, testatur urbem Antuerpiensem, priusquam à Gensis hæreticis anno 1566. occuparetur, hoc thesauro gloriatam esse. Anicienses quoque Christi Domini præputium inter sacras reliquias visendum exhibent, ut scribit Odo Gissæus lib. 1. historiæ Aniciensis cap. 17. Tandem idem Author visa à se scribit per antiqua monumenta Abbatæ Conquensis, in diocesi Ruthenensi, quibus narratur concreditum à Carolo magno ei Abbatæ præputium Christi. Sed quidquid sit de loco ubi sacrum illud pignus asseruatur, omnino ex tam multis narrationibus effici videtur, Christi præputium in circumfusione abscissum, nunc in terris retineri: ut enim omnes illæ narrationes rejiciantur tanquam falsæ, nec Christiana modestia finit, nec miracula in huius rei confirmationem divinitus patrata permittunt.

DISPUTATIO X.

De ordine assumptionis.

Ad quæst. 6. Divi Thomæ.

Consideratis duobus extremis unionis hypostaticæ, nimirum personâ assumente, & naturâ assumptâ, agit S. Doctor quæst. 6. de modo assumptionis, quantum ad ordinem, seu de ordine quo Verbum Divinum humanitatem & partes ejus assumpsit: Circa quod pauca occurrunt dicenda, quæ sequentibus articulis expediemus.

ARTICVLVS PRIMVS.

Utrum prius fuerint assumptæ partes humanitatis, quam tota humanitas, & anima Christi prius fuerit unita Verbo, quam corpus?

§. I.

Quibusdam præmissis, utraque difficultas resolvitur.

Suppono primò, non esse quæstionem de prioritare reali durationis, seu temporis, sed solum de prioritare naturæ; nam de fide certum est, animam, corpus, & humanitatem, simul tempore fuisse assumptâ à Verbo, ita ut nec anima prius tempore quam corpus, nec corpus prius quam anima, neque anima & corpus, prius quam humanitas ex illis constans sint assumptâ, sed simul & in eodem instanti in quo fuit producta in Virginis utero Christi humanitas, seu in quo fuit creata anima Christi, & unita carni, unde resultat ipsa humanitas, fuerunt hæc omnia assumptâ. Quare Concilium 5. generale can. 2. proscrubens errorem Origenis, qui dicebat Christi animam fuisse cum cæteris animabus initio mundi creatam, atque suis operibus meruisse uniri hypostaticè Verbo Dei, illic de facto fuisse unitam, antequam ipsius carni in visceribus B. Virginis conjungeretur, sic ait: *Si quis dicit aut sentit, animam Domini præexistisse, unitamque esse Deo Verbo, ante Incarnationem & natiuitatem ex Virgine, anathema sit.* Eundem errorem impugnat S. Thomas hic art. 3. ex eo quod inde sequeretur quod anima Christi aliquando habuisset propriam subsistentiam sine Verbo, & sic cum fuisset à Verbo assumptâ, vel non esset facta unio secundum subsistentiam, vel corrupta esset subsistentia animæ præexistens, quorum utrumque est inconueniens.

Suppono secundò, esse hic sermonem de prioritare naturæ secundum ordinem executionis, certum enim & indubitatum est, totam naturam humanam, ordine intentionis, prius naturâ fuisse assumptam, quam partes: Nam ut ait S. Doctor hic art. 5. *Secundum intentionem facientis prius est completum quam incompletum, & per consequens totum quam partes.* Quæ ratio potest sic proponi, & magis illustrari. Ordine intentionis illud fuit prius naturâ assumptum, cujus assumptio fuit per se prius intenta: At primò intenta